

Björn Rzoska, *Zij komen allen aan de beurt, de Zwarten. Het kamp van Lokeren 1944-1947*, Leuven, Davidsfonds, 1999, 135 pp., ISBN 90 5826 009 7.

Tot slot van zijn voorstelling van het verslag over de 'bijzondere wet tot vervollediging van de federale staatsstructuur' zegde oud-minister Hugo Schiltz op 2 juni 1993 in de Senaat: *"Als men mij de vraag stelt of België blijft bestaan en of deze hervorming niet de wachtkamer van het seperatisme is, dan heb ik de neiging te antwoorden: 'Ik weet het niet'... Wat de Vlamingen betreft, weet ik dat in het collectieve geheugen van een deel van ons volk nog altijd de drang leeft om revanche te nemen, de rekening te presenteren voor meer dan een eeuw stiefmoederlijke behandeling, culturele en sociale vernedering en soms lijfelijke afstraffing."* (*Parlementaire Handelingen*, 1680-1681). Die "lijfelijke afstraffing" slaat duidelijk op de bestraffing van de collaboratie na beide wereldoorlogen, bijzonder op de straatrepressie in september-november 1944 en mei-juni 1945.

Over die straatrepressie werd tot voor kort heel weinig wetenschappelijk gepubliceerd. Van de kant van de daders wilde men vermoedelijk het potje liever gedekt houden, wat dan het terrein open liet voor de propagandistische voorstellingen van de zijde van de slachtoffers. Pas sinds 1990 boekten we snelle vooruitgang, door twee bronnenuitgaven van Wilfried Pauwels (*De verdachten van september 1944*, Antwerpen, De Nederlanden, 1990 en *De bevrijdingsdagen van 1944. De geheime rapporten van F.L. Ganshof*) en de opzienbarende studie van Luc Huyse en Steven Dhondt *Onverwerkt verleden* (Leuven, Kritak, 1991). Recenter is van Frank Seberechts, *Ieder zijn zwarte* (Leuven-Gent, Davidsfonds-Perspectief Uitgaven, 1994).

Met de Gentse licentiaatsverhandeling van Björn Rzoska komen we weer een grote stap verder. Het krijgsgevangenenkamp, dat de Duitse bezetter had laten bouwen in Lokeren, werd de belangrijkste interneringsplaats voor 'zwarten' van Oost-Vlaanderen. Zestig procent van de geïnterneerden zouden worden vrijgelaten zonder veroordeling. Die massale opsluitingen, gedurende gemiddeld vijf maanden, waren een gevolg van de straatrepressie dat tot nu toe niet was onderzocht. Enkele bladzijden handelen over het 'epuratiecomité der politieke gevangenen', dat in mei-juni 1945 in Lokeren actief was.

Rzoska beschikte over een uitgebreid bronnenmateriaal dat hij zorgvuldig heeft bewerkt: dossiers van gevangenen en personeelsleden, interviews en nog veel meer. Daarbij geven de talrijke foto's genomen door aalmoezenier De Munter een bijzonder levendig contact met het concrete leven van de geïnterneerden. In afwachting dat er even goede studies verschijnen over andere interneringscentra, heeft dit boek een betekenis die ver boven het lokale uitgaat.

LODE WILS

GRAAF DE GRUNNELAAN 14, B-3001 HEVERLEE